

"Bir zat, harika bir fabrikanın veya acip bir saatin veya muhteşem bir sarayın veya mükemmel bir kitabın..." Esbaba tapanların ve tabiatperestlerin cehaletlerine verilen bu misali izah eder misiniz?

"Esbaba tapanların ve tabiatperestlerin cehaletlerine bu misalle bak. Mesela, 'Bir zât, harika bir fabrikanın veya acip bir saatin veya muhteşem bir sarayın veya mükemmel bir kitabın gayet muntazam bir surette eczalarını, çarklarını fevkalade sanatıyla hazır ettikten sonra, kendisi kolayca o eczaları terkip edip işletmeyerek, belki çok uzun masraflarla o eczaları kendi kendine işlemek ve usta yerine fabrikayı, sarayı, saati yapmak, kitabı yazmak için her bir cüz'ü, her bir çarkı, hattâ kâğıdı, kalemi birer harika makine hükmüne getiriyor ve teşhirini çok istediği bütün hünelerini, kemalâtını izhara vesile olan o üstadlığını ve sanatını onlara havale ediyor.' diye zannetmek, ne derece akıldan uzak ve cehalet olduğunu anlarsın."(1)

"Allah kâinatı yoktan var etti, ama idare ve işletmesini sebeplere havale etti." diyen **deistlere** verilen bir cevaptır bu örnek. Oysa tevhid inancında kâinatı yoktan var eden de işletip idare eden de Allah'tır. Allah kimseyi ve hiçbir şeyi idare ve terbiyesine ortak etmez. Bu sebeple kâinatta zerre miktar şirke yer yoktur.

Allah kâinatı kendini tanıtmak, kendini sevdirmek, kendine karşı hürmet ve saygı duyulması için yaratmış iken, kâinatın idare ve işletmesini basit sebeplere havale edip bütün bu yüce amaçları heba ettirmesi mümkün değildir.

Ayrıca kâinatı bizzat kendisinin idare etmesi, sebeplere idare ettirmesinden daha kolay, daha ehven, daha mantıklı ve daha yaratılış amacına uygun iken böyle dolambaçlı, izzetine yakışmayan, hikmetine uygun düşmeyen bir yola tevessül etmesi yani kâinatın idare ve işletmesini sebeplere havale etmesi pek anlaşılır bir adım olmaz.

Bir yazar kendi düşünce ve duygularını okuyucularına anlatmak için kitap yazar ve bu kitabın her bir kelimesi her bir virgülü her bir noktası özenle seçilir ve şuurla bezenir. Yazar kitabın telif hakkı konusunda da çok hassastır. Zira kitabın telif edilme sürecinde hiç kimseden bir yardım ya da destek almamıştır. Kitabın tamamı yazara aittir.

Aynı şekilde Allah kâinat kitabını kendini şuur sahibi mahlukatına tarif edip sevdirmek için telif etmiştir ve bu telif esnasında da kimseden bir yardım ya da destek almış değildir. Kâinat kitabının tamamının telifi Allah'a aittir. Sebepler ya da tabiatın zerrece bu telif işinde müdahalesi yoktur. **"Kitabı matbaa kendi kendine basmış."** diyen ahmakların durumu ne ise, **"Kâinatı sebepler kendi kendine idare ediyor."** diyenlerin durumu da aynı oluyor.

1) bk. [Lem'alar, Otuzuncu Lem'a, Dördüncü Nükte.](#)